

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Сергій ОКОВИТИЙ

«   » _____ 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

В.о. проректора
з науково-педагогічної роботи

Наталія ГУК

«   » _____ 2023 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ

для вступу на навчання за освітнім рівнем магістра
на основі освітнього ступеня бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)
за спеціальністю 014 Середня освіта
(Освітня програма – 014.07 Середня освіта (Географія)
(Спеціалізація – 014.07 Середня освіта (Географія))

Розглянуто на засіданні вченої ради
історичного факультету
від «22» лютого 2023 р., протокол № 10

Голова вченої ради _____ (Дмитро АРХІРЕЙСЬКИЙ)

Дніпро
2023

1. Гаврюшин О., ст. викл. кафедри географії;
2. Лисичарова Г., доц. кафедри географії;
3. Суматохіна І., доц. кафедри географії;
4. Безуглий В., доц. кафедри географії;

Програма ухвалена на засіданні кафедри географії
від «18» січня 2023 р., протокол № 11

В.о. завідувача кафедри В. Безуглий (Віталій БЕЗУГЛИЙ)
(підпис) (ім'я та прізвище)

та на засіданні науково-методичної ради історичного факультету від
«26» січня 2023 р., протокол № 6

Голова Ольга Каковкіна (Ольга КАКОВКІНА)
(підпис) (ім'я та прізвище)

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Фаховий іспит (ФІ) передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Результати ФІ зараховуються для конкурсного відбору осіб, які на основі ступеня бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) вступають на навчання для здобуття ступеня магістра.

Програма фахового іспиту для вступу на навчання за освітнім рівнем магістра за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія) (Освітня програма – «Середня освіта (Географія)» містить питання з циклу дисциплін професійної підготовки бакалавра:

1. Картографія;
2. Фізична географія материків та океанів;
3. Економічна і соціальна географія України;
4. Загальне землезнавство;
5. Методика викладання географії у закладах загальної середньої освіти.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ОЦІНЮЄТЬСЯ ВСТУПНИК

1. Навчальна дисципліна № 1 «Картографія»

Тема 1. Картографія як галузь науки, техніки, виробництва. Географічні карти, атласи, глобуси.

Тема 2. Математична основа карт.

Тема 3. Зміст карти, його елементи.

Тема 4. Виготовлення картографічних творів.

Тема 5. Штрихове і кольорове оформлення карт.

Тема 6. Основи комп'ютерного картографування.

Тема 7. Аналіз і оцінка якості карт.

Тема 8. Способи роботи з картами.

2. Навчальна дисципліна № 2 «Фізична географія материків та океанів»

Тема 1. Загальна характеристика Світового океану.

Тема 2. Комплексна фізико-географічна характеристика Тихого океану.

Тема 3. Комплексна фізико-географічна характеристика Атлантичного океану.

Тема 4. Комплексна фізико-географічна характеристика Індійського океану.

Тема 5. Комплексна фізико-географічна характеристика Північного Льодовитого океану.

Тема 6. Комплексна фізико-географічна характеристика Африки.

Тема 7. Комплексна фізико-географічна характеристика Південної Америки.

Тема 8. Комплексна фізико-географічна характеристика Австралії.

Тема 9. Комплексна фізико-географічна характеристика Антарктиди.

Тема 10. Комплексна фізико-географічна характеристика Північної Америки.

Тема 11. Комплексна фізико-географічна характеристика Євразії.

Тема 12. Загальні закономірності та проблеми географічної оболонки.

3. Навчальна дисципліна № 3 «Економічна і соціальна географія України»

- Тема 1. Вступ. Адміністративно-територіальний устрій України.
- Тема 2. Природно-ресурсний потенціал України.
- Тема 3. Населення України.
- Тема 4. Економічний розвиток і господарський комплекс України.
- Тема 5. Місце України у світовому господарстві. Економічний потенціал.
- Тема 6. Паливна промисловість. Енергетика України.
- Тема 7. Металургія України.
- Тема 8. Машинобудування України.
- Тема 9. Хімічна промисловість України.
- Тема 10. Сільське господарство України.
- Тема 11. Транспорт і зв'язок України.
- Тема 12. Сфера послуг України.
- Тема 13. Зовнішні економічні зв'язки України.

4. Навчальна дисципліна № 4 «Фізична географія України»

- Тема 1. Географічне положення України.
- Тема 2. Структурно-геологічна будова України.
- Тема 3. Рельєф і геоморфологічне районування України.
- Тема 4. Корисні копалини України.
- Тема 5. Кліматичні умови і ресурси України.
- Тема 6. Гідрологія та гідрографія України.
- Тема 7. Ґрунти. Рослинний та тваринний світ. Природно-заповідний фонд України.
- Тема 8. Регіональний аналіз природних умов та геоекологічних проблем України.
- Тема 9. Регіональні рівнинні ландшафтні структури. Українські Карпати та Кримські гори.
- Тема 10. Геоекологічна ситуація в Україні.

5. Навчальна дисципліна № 5 «Методика викладання географії у закладах загальної середньої освіти»

- Тема 1. Методика викладання (навчання) географії як педагогічна наука.
- Тема 2. Розвиток та сучасний стан методики географії в Україні. Закордонний досвід методики географії.
- Тема 3. Принципи географічної освіти та їх сучасні тенденції розвитку.
- Тема 4. Мета і задачі навчання географії у школі.
- Тема 5. Зміст шкільного курсу географії. Елементи змісту географічної освіти (предметні компетенції).
- Тема 6. Методи навчання географії.
- Тема 7. Засоби навчання географії.
- Тема 8. Сучасні педагогічні технології викладання географії.
- Тема 9. Сутність навчання на основі застосування ІКТ.
- Тема 10. Проектна технологія.
- Тема 11. Ігрові технології.
- Тема 12. Технології дистанційного навчання.
- Тема 13. Формувальне оцінювання предметних компетенцій учнів з географії.
- Тема 14. Дистанційні форми та методи контролю навчальних досягнень учнів.

3. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

До навчальної дисципліни № 1 «Картографія»

1. Божок А.П., Молочко А.М., Остроух В.І. Картознавство: підручник / за ред. А.П.Божок. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. – 332 с.
2. Кравців С. С., Войтків П. С., Кобелька М. В. Картографія: навчальний посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. – 191 с.
3. Картографо-топографічний словник-довідник: Навчальний посібник / В.В. Лозинський, Ю.М. Андрійчук: за наукою редакцією проф. І.П.Ковальчука. – Київ, Львів: НУБІП України; ЛНУ ім. І. Франка, 2014.- 256 с.
4. Ляшенко Д.О. Картографія з основами топографії: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів/ Д.О. Ляшенко. – К.: Наук. думка, 2008. – 184 с.
5. Лахоцька Е.Я. Основи картографії: Навчальний посібник, Ужгород, УжНУ, 2017. – 79 с.
6. Ратушняк Г.С. Топографія з основами картографії: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 208 с.

До навчальної дисципліни № 2 «Фізична географія материків та океанів»

1. Барановська О. В. Фізична географія материків і океанів : навч. посіб. для студентів ВНЗ : [у 2 ч.]. – Н. : Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя, 2013. – 306 с.
2. Костів Л. Я. Фізична географія материків і океанів. Африка: навч.-метод. посібник. – Л. : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 184 с.
3. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник: у 2-х т. – Т.2. Європа. – Київ, 2017. – 540 с.
4. Шищенко П.Г. та ін. Фізична географія материків і океанів: підручник у 2-х т. – Т.1 Азія. – Київ, 2017. – 643 с.
5. Атлас вчителя. – К.: ДНВП «Картографія», 2010. – 328 с.

До навчальної дисципліни №3

«Економічна і соціальна географія України»

1. Барановський М. О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки. Навчальний посібник. – Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2018. – 376 с.
2. Дністрянський М. С. Етногеографія України. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 232 с.
3. Дністрянський М. С. Політична географія України. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – 348 с.
4. Заставний Ф.Д. Україна. Природа, населення, економіка / Ф.Д. Заставний. – Львів: Априорі, 2011. – 504 с.
5. Мезенцева Н. І. Економічна і соціальна географія України: навчально-методичний посібник. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – 239 с.

6. Немець Л.М. Економічна і соціальна географія України : навчальний посібник / Л.М. Немець, П.А. Вірченко, Ю.Ю. Сільченко. – Харків: ФОП Грицак С.Ю., 2014. – 324 с.

До навчальної дисципліни № 4 «Фізична географія України»

1. Байцар А. Л. Фізична географія України : Навчально-методичний посібник / А. Л. Байцар. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 358 с. (<https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/Baytsar-FIZYCHNA-HEOHRAFIYA-UKRAYINY-2012-book.pdf>).

2. Клименко В.Г. Гідрологія України. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. - 124 с.

3. Комплексний атлас України. – К.: ДНВП Картографія, 2005. – 96 с.

4. Коротун І.М., Коротун Л.К., Коротун С.І. Природні умови та ресурси України: Навч. посібн. – Рівне: Вид-во УДАВГ, 1997. – 175 с.

5. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України: Підручник. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2005. – 480 с.

6. Національний атлас України. /Ін-т географії НАН України. Державна служба геодезії, картографії та кадастру. Гол. ред. Л.Г.Руденко. – М.-би різні. – К.: ДНВП «Картографія», 2007. – 440 с.

7. Паранько І.С. Геолого-географічна історія України : навч. посіб. / І.С. Паранько, С.В. Ярков - Кривий Ріг : Видав. дім, 2006. – 110 с.

8. Паранько І.С. Мінерально-сировинний потенціал України: навч. посіб. / І.С. Паранько, Л.В. Бурман, С.В. Ярков – Кривий Ріг : Видав. дім, 2011. – 332 с.

9. Стецюк В.В. Екологічна геоморфологія України: Навч. посіб. / В.В. Стецюк, Г.І. Рудько, Т.І. Ткаченко. – К.: Вища шк., 2009. – 367 с.

10. Суматохіна І.М. Навчальний посібник для виконання практичних та самостійних робіт з курсу «Фізична географія України». Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 106 Географія освітньої програми «Географія рекреації та туризму». – Дніпро: «Ліра ЛТД», 2022. - 40 с.

До навчальної дисципліни № 5 «Методика викладання географії у закладах загальної середньої освіти»

1. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання ГЕОГРАФІЇ у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році. Лист Міністерства освіти і науки України № 1/9530-22 від 19.08.2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2022/08/20/01/Dodatok.14.heohrafiya.20.08.2022.pdf>.

2. Вішнікіна Л. П. Компетентнісне навчання географії в основній школі: монографія. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2017. – 407 с.

3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. - [Електронний ресурс]. - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>

4. Дидактика географії: монографія (електронна версія) / В.М. Самойленко, О.М. Топузов, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. – К. : Ніка-Центр, 2013. – 570 с.

5. Дидактика географії: Монографія / В.М.Самойленко, О.М.Топузов, Л.П.Вішнікіна, О.Ф.Надтока, І.О.Діброва. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 586 с.

6. Загальна методика навчання географії : підручник [з грифом МОНМС України] / О.М. Топузов, В.М. Самойленко, Л.П. Вішнікіна. – К. : ДНВП «Картографія», 2012. – 512 с.

7. Кобернік С. Г. Методика навчання географії: практикум для лабораторних занять студентів географічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів / С. Г. Кобернік. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. – 106 с.

8. Кобернік С. Г. Науково-методичні засади географічної освіти в основній школі: монографія / С. Г. Кобернік. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – 346 с.

9. Лаврук М. М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів: навчально-методичний посібник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 136 с.

10. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання) [Текст] / Т. Г. Назаренко. – Х.: ВГ «Основа», 2016. – 112с.

4. СТАНДАРТНА СТРУКТУРА ВАРІАНТУ ФІ

Кожний варіант фахового іспиту містить 40 тестових завдань, зміст яких стає відомим вступнику лише при отриманні варіанту випробування. Всі питання складені у формі обрання однієї вірної відповіді з чотирьох запропонованих, проти якої вступник має зробити відповідну позначку.

Оцінка за відповідь на кожне питання варіанту ФІ може набувати одного з двох значень:

максимального значення 2,5 балів у випадку вірної відповіді,
мінімального значення 0 балів у випадку невірної відповіді.

Розподіл питань у кожному варіанті:

- за формою завдань

Форма завдання	Кількість одиниць у варіанті	Кількість балів за одне завдання	Максимальна кількість балів, яка може бути набрана за весь іспит
Питання на обрання вірної відповіді	40	2,5	40 x 2,5 = 100

– за темами навчальних дисциплін

База містить 5 дисциплін, в кожній дисципліні 4 різних блоки, обирається по два завдання з блоку, всього одиниць у варіанті 40.

Для забезпечення оголошеної структури екзаменаційного білета і належної варіативності при його формуванні склад та об'єм бази тестових завдань повинен бути таким

Дисципліни	Кількість блоків	Кількість завдань в одному блоці	Всього завдань з дисципліни
Дисципліна №1	4	25	100
Дисципліна №2	4	25	100
Дисципліна №3	4	25	100
Дисципліна №4	4	25	100
Дисципліна №5	4	25	100
Загальна кількість завдань			500